

144.104

~~A5/16~~

Brèves Communications
Korte Mededelingen

Extrait — Uittreksel

« Le Gerfaut - De Giervalk »,

Tome : 54 : Deel pp. 389 - 392

Revue belge d'ornithologie
Belgisch Ornithologisch Tijdschrift

Éditée par l'Institut Royal des Sciences naturelles de Belgique
rue Vautier, 31, Bruxelles 4

Uitgegeven door het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen
Vautierstraat 31, Brussel 4

onvl. 14-2-65

BRÈVES COMMUNICATIONS — KORTE MEDEDELINGEN

EEN VORKSTAARTMEEUW, XEMA SABINI (SABINE) IN DE DIJLEVALLEI

(Ontvangen op 30.XI.1964)

Afdeling Brussel van De Wielewaal, negen man sterk, hield op zondag 22 november 1964 haar traditionele wandeltocht in de Dijlevallei.

In de afgelopen week had het fel geregend en op vele plaatsen waren de zegge en de graasweiden in het Groot Broek te Sint-Agatha-Rode licht overstroomd.

Toen wij op een rijtje aan de uiterste rand van de visvijvers in de richting van Pécrot naar een groepje kokmeeuwen (*Larus ridibundus*) begonnen te kijken, bemerkten wij op een plas een slanke meeuwvogel, die opviel tussen de enkele kokmeeuwen. De vogel zocht ter plaatse druk voedsel en draaide soms op zichzelf als een tol rond. Hij had donkere vleugels, een witte kop en witte benedendelen. De afstand was te groot en het zicht werd enigszins belemmerd door enkele boompjes. Er werd beslist de vijverdijk te verlaten en door een kleine omweg bij de plas met de meeuwen te geraken.

Wanneer wij op een honderdtal meter van de plas waren, vlogen de meeuwen op, de onbekende eveneens. Het vliegbeeld van deze vogel was zeer duidelijk: slanke vleugels met de handpennen grotendeels zwart, witte armpennen, witte staart met zwarte eindband, het overige van de bovendelen donker. De groep verwijderde zich, maar kwam spoedig terug. Het vliegbeeld van de vreemde meeuw werd dan voor een tweede keer goed gezien. Al de meeuwen streken neer op de waterplas waarvan wij op dat ogenblik ca. 60 m verwijderd waren. De volgende beschrijving werd ter plaatse gemaakt:

De meeuw was een zeer elegante vogel, merkkelijk kleiner dan de kokmeeuwen; de vleugels en de hals waren slank en de vleugelpunten waren gekruist. Ze reikten een goed stuk verder dan de staart. De bek was eerder zwaar, het uiteinde ervan iets naar beneden gebogen; de kleur ervan was zeer donker en stak af tegen het witte voorhoofd en de bovenkop. Achterhoofd en nek lichtgrijs, de nek iets donkerder; de oogstreek, de wangen en de halszijden tot voorbij de vleugelboeg waren lichtgrijs; deze laatste bijzonderheid riep het beeld op van een overloper. De benedendelen waren wit. Rug lichtgrijs, licht «geschubd» (de veertjes dus met lichte zomen). Stuit en bovenstaart wit, staart ook wit met zwarte eindband, breder dan bij een juveniele kokmeeuw. Twee waarnemers zagen bij de vliegende vogel een onduidelijk gevorkte staart. Bij het voorover duiken naar voedsel werden éénmaal de poten gezien; deze waren bleek maar hadden geen uitgesproken kleur. Van

de gevouwen vleugel was de voorste helft lichtgrijs (dekveren); de andere helft gevormd door het uiteinde van de handpennen was zwart met vóór de vleugelpunt 2-3 witte vlekjes.

De vogel zocht druk voedsel in een lichtoverstroomde graasweide, vooral op een plaats waar er (door de wind ?) stroming was ontstaan. De meeuw lag licht op het water, de staart en de vleugelpunten flink opgericht, alsof zij bang was ze nat te maken. Bij het opnemen van voedsel dook de meeuw snelknikkend voorover in het water, als een mechanisch speelgoedding. Van op de vijverdijk hadden wij gezien dat ze soms op zichzelf rondtolde, maar dat deed ze niet meer toen wij op 40-50 m afstand genaderd waren.

De vogel was niet bijzonder schuw, veel minder dan de kokmeeuwen, die al lang weggevlogen waren bij onze nadering. In het begin van de waarneming had een kokmeeuw een korte duikaanval naar de dalende vorkstaartmeeuw uitgevoerd. Enig geluid hebben wij niet gehoord.

Gedurende de waarneming die ongeveer 20 minuten duurde, gingen wij steeds langzaam vooruit in de richting van de meeuw tot wij er 35-40 m van verwijderd waren. Ze vloog toen plots weg, recht voor ons uit, en verdween uit het zicht.

De gebruikte verrekijkers waren hoofdzakelijk 7×50 en twee of drie 10×50 . 's Morgens was het mistig weder, maar op het tijdstip van de waarneming was de mist grotendeels opgetrokken. Daar er geen zonneschijn was, was de belichting minder goed maar toch voldoende.

De waarneming geschiedde in het Groot Broek te Sint-Agatha-Rode ($50^{\circ}47' N$, $4^{\circ}38' E$) op zondag 22 november 1964 tussen 12 u. 15 en 12 u. 45 plaatselijke tijd. De waarnemers waren de Juffr. VAN DER BORGHT en VAN BUTSEL en de heren H. CAMERLINCKX, J. CLEMENT, A. FASOL, L. LEDOUX, J. LIENART, J. VANDER BIEST en ondergetekende.

's Anderendaags 23.XI.1964 waren L. DE MEERSMAN, J. DE RIDDER en ondergetekende opnieuw ter plaatse rond 9 u. Het water was gezakt en de waterplas was verdwenen. Rond 10 u. werden enkele kokmeeuwen in de lucht opgemerkt waartussen zich ook de vorkstaartmeeuw bevond. Het vliegbeeld werd duidelijk gezien maar de vogel was te hoog en te ver voor nader onderzoek. Na twee-drie minuten verdwenen al de meeuwen in de richting van Pérot. In de namiddag heeft de heer Fr. GROOTAERS de vorkstaartmeeuw in zeer gunstige omstandigheden kunnen observeren.

Naar wij vernomen hebben was deze meeuw nog steeds ter plaatse op 28 en 29 november en werd ze door verschillende ornithologen waargenomen. Ook werden goede foto's van de vogel gemaakt.

De waarnemingen van de vorkstaartmeeuw in België beperken zich tot zeven :

- op de Maas, in de omgeving van Maastricht, werd vóór 1860 een ex. in winterkleed bemachtigd (C. F. DUBOIS, 1860, III : 249);
- bij Oostende, op het kanaal van Brugge, werd op 24.VIII.1881 een adult wijfje bemachtigd; dit stuk wordt bewaard in de verzamelingen van het Museum te Lille (M. DE CONTRERAS, Chasse et Pêche, 1907-1908 : 370);

- te Malmédy in 1900 (NIETHAMMER, 1938, III : 346);
- te Nieuwpoort in januari 1950; dit wordt vermeld in een verslag van de afdeling Ieper van de Wielewaal (H. MONCAREY, De Wiel. 1950 : 127);
- te Nieuwpoort op 16.VIII.1953, 2 adulte vogels, na stormweder (A. RODTS, De Wiel., 1953 : 357, met een korte beschrijving van de vogels).
Deze laatste twee waarnemingen werden niet opgenomen in de studie van A. DE ROO en P. HOUWEN over de watervogels van de IJzermonding (De Wiel. 1959 : 193-206);
- te Zeebrugge op 12.IX.1962 een juveniel ex. in N.-O. richting (J. P. VANDE WEGHE en J. VAN IMPE, De Gierv. 1964 : 170-171);
- te Zeebrugge op 18.XI.1963 een juveniel ex. in N.-O. richting (J. P. VANDE WEGHE, De Gierv. 1964 : 168-169);
- op 7.IX.1964 een juveniel ex. te Zeebrugge (J. VAN IMPE, De Gierv. 1964, IV).

In Nederland kent men van de vorkstaartmeeuw twee vondsten, en twintig waarnemingen, waarvan elf onbevestigde (1 in augustus, 17 van september tot december, 3 in januari en 1 in mei : AVIFAUNA VAN NEDERLAND, 1962 : 56). In 1961 werden juveniele vogels gezien op 27.III, 11, 12 en 20 augustus ((LIMOSA, 36 : 30), in 1962 op 19.II (LIMOSA, 36 : 186). De meeste vogels worden waargenomen te Scheveningen.

In Engeland worden alle jaren een tiental waarnemingen gepubliceerd ; de meeste vallen in de periode augustus-november, enkele in juni-juli of december-januari (BRIT. BIRDS, 1960 tot 1964).

F. ROUX (ALAUDA, 29 : 161-164) observeerde in de eerste helft van mei 1961 tot dan toe ongekende voorjaarstrek van *Xema sabini* ter hoogte van de kust van Senegal, Rio-de-Oro en Marokko, tussen Gorée en de 32e graad noorderbreedte.

De trekbewegingen en de mogelijke winterkwartieren werden door N. MAYAUD bestudeerd (ALAUDA, 1961, 29 : 165-174); volgens deze auteur komen de vorkstaartmeeuwen op hun broedplaatsen in het hoge noorden toe in mei en in juni. Het vertrek heeft plaats van augustus tot september en de eerstejaarsvogels zijn het eerst weg.

In Frankrijk kan de herfsttrek regelmatig worden waargenomen vóór de kusten van Bretagne (Hoedic-eiland en de klippen van de Grands Cardinaux) van augustus tot november, zelden vanaf de tweede helft van juli. Na stormweder komen de vorkstaartmeeuwen tot vlak bij de kust en soms tot ver in het binnenland.

RÉSUMÉ :

Du 22 au 29 novembre 1964 une mouette de Sabine en plumage de 2e année (sub-adulte) a résidé à Sint-Agatha-Rode dans la vallée de la Dyle (entre Louvain et Wavre); l'espèce a été identifiée par une vingtaine d'ornithologues de terrain.

Il s'agit ici de la première observation pour l'intérieur du pays et de la neuvième pour la Belgique.

L'espèce s'observe toutes les années en Angleterre et ces derniers temps assez régulièrement aux Pays-Bas.

La migration et les zones d'hivernage de *Xema sabini* ont été étudiées par F. ROUX et N. MAYAUD (ALAUDA, 1961 : 161-174).

P. HERROELEN.

Imprimerie E. Guyot, s. a.
rue Rensfort, 25, Bruxelles.
